

CAPUT VIII

1. Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae, ut inveniam te foris, et deosculer, et jam me nemo despiciat.
2. Apprehendam te, et ducam in domum matris meae: ibi me doceb, et dabo tibi poculum ex vino condito, et mustum malorum granatorum meorum.
3. Laeva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me.
4. Adjuro vos, filiae Hierusalem, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.
5. Quae est ista, quae ascendit de deserto deliciis affluens, innixa super dilectum; sub arbore malo suscitavi te, ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.
6. Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum; quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus aemulatio, lampades ejus sicut lampades ignis atque flammarum.
7. Aquae multae non potuerunt extingui charitatem, neque fluma obruent illam: si dederit homo omnem substantiam dominus sua pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.
8. Soror nostra parvula est, et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostrae in die quando alloquenda est?
9. Si murus est, aedificemus super eum propugnacula argentea: si ostium est, compingamus illud tabulis Cedrinis.
10. Ego murus, et ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.
11. Vinea fuit pacifico in ea, quae habet populos: tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu ejus mille argenteos.
12. Vinea mea coram me est, mille tui pacifici, et ducenti iis, qui custodiunt fructus ejus.
13. Quae habitas in hortis, amici auscultant; fac me audire vocem tuam.
14. Fuge, dilekte mi, et assimilare capreae, hinnuloque cervorum super montes aromatum.

PRIMA EXPLANATIO

Quanquam haec capitum notis separantur, tamen non a novo capite oratio dicitur, sed est cum superiore oratione conjuncta atque continens. Reddit enim hic sponsa causam propter quam ruri permanere una cum sponso tantopere cupiat, quod proxime superiori capite dixerat se velle atque cupere. Nam dicit se ad eam amoris magnitudinem jam

pervenisse, pati ut nullo modo possit sibi ullum amore, et complexibus vacuum praeterire tempus. Quare qua libertate puellae fratres suos germanos et infantes humeris palam circumgestant, et amplexu atque osculo fovent, quam illis copiam atque facultatem tribuit ipsa germanitas, fratrumque ipsorum puerilis aetas: item sibi in votis esse ait domi, forisque illius semper haerere lateri, semperque ex ipsius ore dulcia oscula legere, cunctis, qui id viderint, non solum non reprehendentibus, aut turpe decentibus, sed faventibus potius, et approbantibus. At id quoniam neque pudor patitur, neque mos permittit luce palam in urbe fieri, quoniamque ipsa hominum societas multas quotidie affert causas, quae amantibus, quo minus continenter, sineque interpellatione se ament, solent esse impedimento; fatetur idecirco ruris ac vitae rusticae libertatis studio teneri se, et eam ob causam in rus vocasse virum suum: **QUIS MIHI TE DET**, inquit, **FRATREM MEUM SUGENTEM UBERA MATRIS MEEAE**, UT INVENIAM TE FORIS, ET DEOSCULER, ET JAM NEMO ME CONTEMNAT. Idque dicit, non tam interrogans alium, quam exoptans. Nam hebraicus sermo hoc potissimum loquendi modo in optando uti solet. Optat autem quid? Ut illo ut fratre minimo, atque pusione. Cujus vero causa? Nullus ut se pudor, aut honestatis, et hominum judiciorum respectus a deosculando prohibeat. At prohiberi se atque impediri, cur moleste fert? Quia gradibus jam ad summum amorem ascendet; et quia infinitum est, quod amat, uni amori vacare studet. Sed cur hic potissimum ista commemorat? Quia reddere causam vult, quare, quod statim superius dixit, cuperet hominum coetus, atque urbes fugere, quod sibi, scilicet, hunc amoris perpetuum usum, atque fructum eriperent. **QUIS MIHI TE DET FRATREM MEUM SUGENTEM UBERA MATRIS MEEAE?** Id autem est, ut quod attinet ad amori, atque osculis vacandi libertatem, te perinde uti possim, tanquam puer, ac mihi ipsi fratre germano, et ut quomodo cum illis agitur: **INVE-**

NIAM TE FORIS ET DEOSCULER. Id est, ut quamvis te foris inveniam, in media via atque in ipsa publica luce liberum mihi sit in tuos amplexus ruere, teque deosculari. ET JAM NEMO ME DESPICIAT. Nemo, inquam, mihi id probro, ac vitio vertat, et in metaphora copta persistens adjungit: APPREHENDAM TE, ET INTRODUCAM TE IN DOMUM GENITRICIS MEAE. Sic enim pueros sorores puellae si quando eos in via reperiunt, laetae et festinae arcte complectuntur, atque dissuaviantur, in domumque deducunt. Et in metaphora adhuc perseverans: IBI ME DOCEBIS. Quia cum deducunt sorores puellae pueros fratres germanos domum, quid egerint, quove abierint, ipsos rogant; ad quae illi, ne rogati quidem, ut sunt pueri garruli, et ad loquendum prompti, balbutientes respondent: ac mira gratia cuncta miscent, atque confundunt, sibique ipsi in loquendo instant. Quorum illae singula verba, et risu et osculo excipiunt: tum illis pemmata dant, atque mellina, et illi aetati aptos ejusmodi praedulces cibos.

Unde sequitur: ET DABO TIBI POCULUM EX VINO CONDITO, ET MUSTUM MALORUM GRANATORUM MEORUM. Poculum ex vino condito melicratum credo intelligit, cuius usus erat in deliciis. Haec igitur illa cum diceret, atque optaret, quae tamen nullo modo, aut certe difficile fieri posse videbat, tum desiderii magnitudine, tum desideratae rei difficultatis cognitione, atque adeo foeminei sexus imbecillitate, animo victa defecisse dicitur, jamque deficiens opis implorandae causa dixisse: LAEVA EJUS SUB CAPITE MEO, ET DEXTERA ILLIUS AMPLEXABITUR ME. Nam implorantis opem ista verba sunt, quamvis futuri temporis voce prolata. Petens igitur, se ut collabentem manu et amplexu fulciret, examinata corruit. Ipsam porro collapsam, et ex deliquio somno oppressam sponsus, quod ex oratione ejus, quae sequitur, intelligitur, molliter in lectulo collocasse fingitur, et silentium fieri imperasse. ADJURO, inquit, VOS FILIAE HIERUSALEM, NE SUSCITETIS, NEQUE EVIGILARE FA-

CIATIS DILECTAM, DONEC IPSA VELIT. Quia de adjuratione jam superius, quod satis esse possit, dictum videtur. Haec igitur cum gesta essent, jamque a scena discessissent, rurus eodem redeunt, aut certe a Salomone quasi redierint, inducuntur postremum hujus carminis actum peracturi. Inducuntur vero e agro redeentes, atque ascendentes, mutuoque inter se complexi. Ascendentes autem dico, quia, ut ante diximus, hujus dramatis scena ponitur Hierosolymis, urbe loco edito, atque sublimi posita. Horum ergo redeuntium, in scenamque introeuntium primo aspectu, foeminarum chorus commotus, et quod perfamiliariter invicem amplexi in scenam introirent, admirans, in haec verba prorupit: QUAE EST ISTA QUAE ASCENDIT DE DESERTO, INNIXA SUPER DILECTUM? Et certe hoc sibi per omnes homines licere sponsa paulo ante optabat: non licere autem, aegre et dolenter ferebat, usque eo, ut animo defecisse dicta sit, quod suo desiderio publicus mos obstaret. Quod igitur causae est, quare nunc, spreto timore, et hominum existimationis, ac publici moris nulla ratione habita, innixa super dilectum, in publicum prodire audeat: idque veluti suo jure usurpet sibi, quod ei nemo unquam quidem concederet? Est hoc ita natura comparatum, ut qui aliquando acerba, ac luctuosa aliqua re objecta, moeroris magnitudine oppressi vel examinati conciderunt, vel in insaniam versi sunt, iidem postea luce menti redditu, recuperataque salute, sensu pene omni earum ipsarum rerum, quarum primo incursu tam graviter laesi sunt, extincto et amisso, eas non amplius reformident, ac vereantur. Ut si quis, exempli causa, in honore et existimatione, gravi aliqua accepta ignominia laesus, ob eam causam insanus ex dolore effectus sit; idem postea sanitati restitutus, idem illud malum, quod tam illi grave, atque intolerabile antea videbatur, non modo levissime jam fert, sed etiam pro nihilo dicit. Etenim atrocitas ipsa mali, magnitudoque doloris, in animum irruens, ipsumque opprimens, deinceps dolendi

ex eo, atque moerendi, omnem facultatem, atque sensum eximit.

Quod idem corpori accidit. Visu enim audituve, aut nimia luce, aut immodico sono obrutis, hoc est, iis ipsis rebus, in quibus proprium est eorum, et naturale bonum positum, cum modum excesserunt, offendit, ita saepe afficiuntur, ut vi sentiendi obstupefacta, aut extincta, oculis, auribusque apertis et integris, neque audiamus ipsi, neque videamus. Quod intuens Salomon (nihil enim ab eo positum est in hoc Carmine, quod non ab ipsa natura rerum ductum fuerit et expressum) itaque id intuens, atque observans, quoniam sponsam primo induxerat graviter dolentem, quod hominum existimationis metu impediretur, et palam, et passim sponso suo frui: quoniamque ex dolore in animi deliquium inciderat: eamdem post delinquum, viribus recuperatis, inducit palam incumbentem viro suo, ipsumque complexam, ac nihil minus quam hominum oculos aut judicia curantem.

Ex quo etiam hominum existimationis, et judiciorum contemptu est, quod foeminarum choro rei novitatem admiranti, illaque superiora dicenti: QUAE EST ISTA, QUAE ASCENDIT INNIXA SUPER DILECTUM? nihil ipsa respondit, sed ad suum virum conversa: SUB ARBORE, inquit, MALO EXCITAVI TE, IBI CORRUPTA EST MATER TUA, IBI VIOLENTE EST GENITRIX TUA. Aut quomodo haud dissimili sententia ex hebreo ad verbum in latinum conversum legimus: IBI PEPERIT TE MATER TUA, IBI PEPERIT QUAE GENUIT TE. Quibus verbis hoc profecto dicit, meminisse se nunc illius diei, quo die primum in illum sub malo jacentem ipsa ruri errans casu cum incidisset, visaque nec opinato ab ipso esset, amari ab eo coepita est. Qua sub malo, inquit, mater tua, ut fama est, compressa olim fuerat, et grava effecta: vel certe ediderat te illa sub ista arbore, quemadmodum ferebatur. Dicit porro haec sponsa, aut certe dixisse fingitur a Salomone pro amantium ingenio, atque consuetu-

dine aptissime et convenientissime. Nam qui amant, omnium eorum, quae in amore illis unquam contigerunt, actionum, scilicet, omnium suarum, et dictorum, tanquam historiam propositam semper ante oculos habent, nullaque de re, aut cogitant saepius, aut libentius loquuntur, quam de suis praeteritis voluptatibus, easque effluere, aut sibi ex animo elabi, saepius memorando non sinunt, neque solum singuli secum, sed uterque inter se ista conferunt, deque his mutuo colloquuntur, nullo saepe, aut rerum aut temporum servato ordine; sed pro re nata, aut pro eo, quod illorum animi libido fert, ut quidque illis primum se offert, utque est illis quidque ad commemorandum dulcissimum, ita plane referunt. Saepeque illud evenit, ut cum ad exitum, aut certe ad aliquem amorum suorum statum, vel miserum, vel felicem pervenerunt, commemorare gaudeant principia amoris sui ea, a quibus exorsi ad eum felicitatis, aut miseriarum gradum pervenerint. Sic ille Virgilianus pastor tandem indigno Nisae deceptus amore, inter alia:

*Sepibus in nostris parvam te roscida mala,
(Dux ego vester eram) vidi cum matre legentem:
Vix (1) fragiles poteram a terra contingere ramos,
Alter ab undecimo jam tunc me ceperat annus,
Ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error.*

Sic hoc loco apte, ut caetera Salomon, sponsam, quae consequuta jam fuerat, ipsam ut suus vir summo amore diligenter, nunc inducit commemorantem prima exordia amoris sui; itaque dicentem: SUB ARBORE MALO SUSCITAVI TE, IBI CORRUPTA EST MATER TUA. Nam cum ipsa secum, et cum animo suo quantum amaretur a viro suo cogitaret, ipsa rei adeptae magnitudinis cogitatio, naturae quodam cursu,

(1) In omnibus fere hodiernis Virgilii editionibus *jam* pro *vix* legitur; sed Luissii lectio omnino retineri potest. PP. Aug.

retro mentem illius et animo revocavit, ad ea, scilicet, cogitanda, ex quibus ista manarunt: eademque effecit, ut omnia illa, vel tempora, vel loca, quae ipsi, vel causam attulerunt amandi, vel quovis modo suffragata sunt in amore, grata, et recordatione et oratione prosequeretur. SUB ARBORE MALO SUSCITAVI TE. Recte id et *κατα τὸ πρέπον*. Nam foedera amorum pastores saepe feriunt in silvis, ibidemque pastores foeminae foetus suos plurimum edunt.

Sequitur: PONE ME UT SIGNACULUM SUPER COR TUUM, UT SIGNACULUM SUPER BRACHIUM TUUM; QUIA FORTIS EST, UT MORS DILECTIO, ET SICUT INFERNUS AEMULATIO. LAMPADES EJUS LAMPADES IGNIS, ATQUE FLAMMARUM, AQUAE MULTAE NON POTUERUNT EXTINGUERE CHARITATEM, NEC FLUMINA OBRUENT ILLAM: SI DEDERIT HOMO OMNEM SUBSTANTIAM DOMUS SUAE PRO DILECTIONE, QUASI NIHIL DESPICIET EAM. His verbis sponsus gaudio se atque laetitia efferentem, sponsam monet, ne quid suo erga ipsam amore indignum aliquando committat. Nam cum omnis offensa in amore permolesta est iis qui inter se amant, tum illae molestissimae, quae intercedunt, postea quam uteisque alteri sui copiam fecerunt. Quare amandi leges sponsus praescribit sponsae, hoc potissimum loco atque tempore, quando, ut ex superioribus constat, ipsorum mutuus amor ad summum pervenerat. PONE ME, inquit, UT SIGNACULUM SUPER COR TUUM. Si enim, ait, meus erga te amor, pro eo ac debet charus tibi, atque gratus est, caveto ne labet aliqua fidem, qua mihi es obstricta, commacules, aut amorem imminuas, quo me hactenus es prosequuta. Volo ut me semper gestes in oculis: ut de me uno cogites, exigo: quoque modo quis annulum signatorium inserit digitis, quos quisque in se, et facillime, et saepissime videt, eodem modo, me tibi esse propositum cupio. Etenim, amo te ardentissima charitate quam plurimum. Amore vero ejusmodi, ut nihil est vehe-
mentius, ita nihil est ad quamvis minimas offensiones magis irritabile. Irritatus porro gignit suspiciones gravissimas,

quo nullum est malum dirius, ipse adeo ut infernus, ipsaque mors prae eis floccifacienda sit. Non enim igniti carbones sic corpus urunt, atque illae animum aegritudine, atque cura conficiunt. Sed conficiunt animum: amorem autem ipsum accendunt. Acciditque hoc peradmirabile, ut amori suspicio addita ea, quae maxima pestis amoris est, ipsum non modo non extinguat, sed etiam supra modum accendat et augeat, tantumque et talem efficiat, ut ne si flumina uni-versa, ipsumque in eum infundas mare, ardorem ejus extinguis aut te in libertatem vindicare valeas, vel periculo omnium fortunarum tuarum. Has igitur sponsus leges cum sponsae tulisset, illa dum tacet probare eas, et sibi impo-ni placere indicat: et reticens isto prope modo loquitur. Hoc mihi curiae erit; intelligo enim in eo omnes spes, om-nesque fortunas meas versari. At tu vicissim sororem meam curato, cuius me imbecillitas, ac solitudo sollicitat.

Nam, ut vides, neque forma satis, neque compositione membrorum corporis praestat: itaque aliquid consilii atque rationis ineamus necesse est, quo illam in matrimonium collocemus. SOROR, inquit, NOSTRA PARVULA EST, ET UBERA NON HABET: QUID FACIEMUS SORORI NOSTRAE IN DIE QUANDO ALLOQUENDA EST. Id est, soror est mihi exiguo et perpu-sillo corpore, et quod deforme in foemina habetur, depres-so pectore et uberibus: quare provideamus oportet, quid facto opus sic in die quando alloquenda est: vel ut in he-braeo dicitur, quando de ea multum, et saepe loquendum est: id autem est, cum de illa collocanda agetur. Tunc enim utriusque conjugis parentes multa inter se agunt, et ab utroque ad alterum multi ultiro, citroque commeant, iisdem de rebus acturi. Intulit autem Salomon hunc sermo-nem, hoc loco imitatus communem vitae morem. Solent enim novae nuptiae, posteaquam ex animi ipsarum senten-tia viris nupserunt, altero, aut tertio a nuptiis die, cum calet adhuc laetitia, et nuptiarum celebritas, (tunc enim fa-cillime, quemadmodum usu venire videmus, inducuntur

parentes ad nuptui tradendos reliquos, si quos habent, filios), itaque in ipsis nuptiarum festis diebus solent novae nuptae, si quas habent sorores natu minores, vel ipsis audientibus, sermones quosdam jacere de earum collocazione et futuro matrimonio: vel quia sua jam sorte contentae, sororum eas cura sollicitat, vel certe ratae, id quod saepe evenit, ipsas natu minores sorores inadvertia et cura morderi. Est enim id genus in hac praecipue re maxime invidum. Itaque affici tacita inadvertia quadam ob felicitatem ipsarum, sibique similem aliquam fortunam optare opinantur. Quare, quo illis ex animo hujusmodi curam atque molestiam eximant, natu majores sorores, eos, quos dixi, sermones jaciunt, ac similia loquuntur. SOROR NOSTRA PARVULA EST, ET UBERA NON HABET, QUID FACIEMUS SORORI NOSTRAE IN DIE QUANDO ALLOQUENDA EST.

Sequitur: SI MURUS EST, AEDIFICEMUS SUPER EUM PROPUGNACULA ARGENTEAE: SI OSTIUM EST, COMPINGAMUS ILLUD TABULIS CEDRINIS. Quod vel sponsa ipsa dixit, vel sponsus roganti sponsae respondit: ejus autem responsi haec sententia est, ut corporis ista vitia, arte corrigant, et quod illi minus a natura tributum est, ipsi suppleant, vestitus, atque ornamentorum exquisito aliquo genere. Quemadmodum si quis vetustos urbis muros reficiens, eis turres atque pinnas addat auro illusas, aut egregia aliqua pictura ornatias, aut si quis januae fores vestiat tabulis cedrinis. Et quoniam haec loquens sponsa animadvertisit, sibi sua pulchritudines satis commendatae, opus non fuisse aliunde ascitis ornamentis ornari, placuisseque ipsam viro suo nullo adhibito exquisito culto, de eo sibi ipsa quodammodo gratulatur, ac subjicit: EGO MURUS, ET UBERA MEA SICUT TURRIS, EX QUO FACTA SUM CORAM EO, QUASI PACEM REPERIENS. Quibus significat. Pro muro, et pro turribus argenteis, hoc est, pro adventitiis et exquisitis ornamentis suam sibi pulchritudinem fuisse: aut certe tantum fuisse viri sui erga ipsam amorem, et animi inductionem, ut quae sibi

minus inerant bona, inesse tamen viderentur illi prae amore.

Sed de sororis suae collocatione posteaquam dixit, jam quiddam adjungit, quod ad rem suam familiarem pertineat. VINEA, inquit, FUIT PACIFICO, IN EA, QUAE HABET POPULOS: TRADIDIT EAM CUSTODIBUS: VIR AFFERT PRO FRUCTU EJUS MILLE ARGENTEOS. VINEA MEA CORAM ME EST: MILLE TIBI PACIFICE, ET DUCENTI IIS, QUI CUSTODIUNT FRUCTUM EJUS. Nam solent novae nuptae (est enim hoc, ut caetera omnia, ex media vitae consuetudine ductum et expressum); itaque novae nuptae solent, praesertim eae quibus res familiaris angusta est, est autem angustior fere omnibus iis, qui antequam paternam haereditatem adirent, nupserunt: ergo illae statim cum viris suis, ut suam illis curam probent, solent agere de facultatibus suis, quo illas modo amplificare possint, quem in cultu, atque victu sint adhibituri modum, quaque ratione pro suo censu vitam instituturi. Unde sponsa nunc, etsi, inquit, nobis minus lauta res familiaris est, tamen non est ita angusta, quin suppeditare nostris sumptibus possit. Nam, si Salomoni vinea ea, quam habet, non procul a nostra vinea in eodem vineto, reddit millenos aureos in singulos annos, et praeterea alios ducentos iis, quorum custodiae illam commisit: profecto par est, nos e nostra vinea, quae ipsa a nobis colitur, quaeque nobis solis tota fructificat, ubiores redditus percepturos. Atque haec est plana horum sententia verborum; inest tamen in ipsis verbis obscuritatis non nihil.

Itaque ea illustremus necesse est: VINEA FUIT PACIFICO. Id est, Salomoni. IN EA, QUAE HABET POPULOS. Hebraice בָּעֵל הַמּוֹן Baal Hamon, quod ad verbum dominium, aut possessionem populorum significat. Videtur autem esse nomen vineti, ex eo sic dicti, quod plurimorum, ac maximaee partis populi vineae in eo essent. TRADIDIT EAM CUSTODIBUS, id est, locavit colonis et vinitoribus. VIR AFFERT PRO FRUCTU EJUS MILLE ARGENTEOS, id est, quisque, hebraica phrasi,

itaque coloni singuli mille argenteos quotannis Salomoni pensitant. At, VINEA MEA CORAM ME EST, MILLE TIBI PACIFICE ET DUCENTI IIS, QUI CUSTODIUNT FRUCTUS EJUS. Argumentatur a minori, ac positis conclusionis principiis retinet, quod ex ipsis sequitur. Additque ellipsis, ac recti sermonis inversionem. Constat autem integre, et oratio, et conclusio isto modo. Ex redditibus vineae tuae mille nummi tibi cedunt, Salomon, et ducenti iis, qui custodiunt fructum ejus; vinea autem mea coram me est. Id est, mea industria atque opera custoditur, et colitur: nihilque ex ejus fructu, aut cultor, aut custos decerpit. Igitur majores nos ex ea percipiems proventus quam percipit ex sua Salomon. Praetermittit autem dicere id, quod ei, quo cum loquebatur, erat notum, et erat ad conclusionem efficiendam necessarium, suam vineam, neque numero, neque genere vitium cedere Salomonis vineae. Quae cum illa dixisset, cumque his dictis videretur omnis ista actio concludi, pro valete et plaudite, Salomon clausulam addidit superioribus consentaneam. Nam facit sponsum hortantem sponsam suam, ut recinat aliquid, quod et ipsi voluptati sit, et rivales atque procos eos, si qui erant, quos ipsorum interesse mutuos amor offenderet, mordeat, atque perurat.

Hortatur autem his verbis: TU QUAES IN HORTIS, AMICI AUSCULTANT, FAC ME AUDIRE VOCEM TUAM. Vocat autem amicos ejusdem instituti socios suos, pastores, scilicet, reliquos, e quibus nonnullos habebat aemulos amorum suorum. Igitur, inquit, quoniam illi te auscultant: FAC ME AUDIRE VOCEM TUAM. Hoc est, illis audientibus, fac ut ego te audiam canentem aliquid, quod mutuum amorem nostrum testetur. Cui illa obtemperans evestigio: FUGE, inquit, DILECTE MI, SIMILES ESTO CAPREAE, HINNULOQUE CERVORUM SUPER MONTES AROMATUM. Fuge, id est festina, ex proprietate sermonis Hebraeorum, apud quos receptum est, ut alia verba pro aliis ponantur, cum res significant, aut actiones affines aut conjunctas, aut quarum una ex

alia sequi solet. Sic consolari dicunt pro dolere; quoniam iis, qui dolent, consolatio adhibetur, ut in Esaiae illo (1): Ego consolabor de hostibus meis. Sic mentiri pro subjicere se victori; quoniam, qui se ita subjiciunt, adulantes multa mentiuntur. Quale est illud psalmi (2): Mentientur tibi inimici tui. Itemque illud (3): Filii alieni mentiti sunt mihi. Sic etiam fugere, pro festinare; quoniam, qui fugiunt, festinant maxime. Ergo optat, idque se optare cantu testatur, ut quando domo ipsum abesse contingerit, matureret redditum sponsus: et quanta celeritate hinnuli fugam arripiunt, tanta in redeundo utatur ipse, id est, quanta potest maxima. Quae dum optat, satis testatur a se ita ipsum amari, ut ne ad punctum temporis velit divelli ab eo. Qua attestacione et professione amoris sui, neque sponso ipsi quidquam gratius accidere potuit, neque pastoribus rivalibus dirius atque molestius. Sed rursus a principio hoc ipsum caput exponere ordiamur.

ALTERA EXPLANATIO

QUIS MIHI TE DET FRATREM MEUM SUGENTEM UBERA MATRIS MEAE, UT INVENIAM TE FORIS, ET DEOSCULER, ET JAM NEMO ME CONTEMNAT. Desiderant hoc loco in persona sponsae perfecti, vel certe dum desiderare dicuntur, quid illa amoris perfectione praediti homines desiderante debeant, admonentur; aut potius, ut id quod res est, semel dicamus, ista desiderii indicatrice oratione, quid illi efficiant, quovad modo se in amore gerant, explicatur. Itaque desiderant sibi ut jam per omnes homines liceat omni tempore, atque loco palam amare Deum: hoc est, non solum tacite secum de Deo agere, sed apud omnes se illius amatores esse pro-

(1) Esai. c. 1. (2) Psal. LXV. (3) Psal. XVII.